

BIZALOM

Havonta kétszer megjelenő szemle,

a világ folyásáról és az ember alkotásairól.

8. szám.

III. évfolyam.

1932 április 15.

Tíz év:

szeretettel az igazság szolgálatában.

Tíz esztendő az idő végtelenségében nem sokat számít, de egy véges ember életében nagyon sokat jelent. Sokat jelent pusztán időbelileg is, de mérhetetlenül többet jelent élményileg, történetileg. Tíz esztendő a börtönügy szolgálatában, egy fegyintézet élén, a világháború, a forradalmak utáni hajrás, nyögős korszakában kétszeresen számítható frontszolgálat. Hogy mit jelent ezt a hivatást betölteni, ezt a kötelességet teljesíteni, azt nagyon kevesen tudják megérteni, alig néhányan méltányolni. Betölteni ezt a hivatást úgy, hogy az alapjában véve jaj melódiákra hangszerelt fegyházban hálaadásos akkordok is vegyüljenek a jaj melódiák közé: nagyméretű embert kívánó feladat.

A váci fegyintézetben, e hó 3-án olyan hálaadásos akkordok csendültek fel, amik méltó visszhangjai az intézet legújabb tíz esztendő történetének.

Dr. Rusztek Lajos igazgatót, az intézet élén el-töltött tíz esztendő szolgálatának alkalmából ünnepel-ték ragaszkodó, meleg szeretettel a tisztviselők, a fegyő-rök és az intézet elítéljjei.

Az ünnepség a rendes vasárnapi istentisztelet ke-retében tartott Te Deummal vette kezdetét. Utána az intézet tisztikara, az üzemek munkavezetői és a rab-munka vállalkozók, majd a fegyőrök és végül a fegyenc-ek 12 tagú küldöttsége bevonult az igazgató hivatali szobájába.

A tisztviselői kar nevében P. Horváth Zénó, az intézet r. kat. lelkeséje üdvözölte dr. Rusztek igazgatót, majd hálájuk és szeretetük látható megemlékezéseként átnyújtott egy díszkardot a tíz év emlékére. Üdvöz-lő beszédjében párhuzamot vont az ember és a fegyház-igazgató között és megállapította, hogy dr. Rusztek Lajos azért több, nagyobb, kiválóbb az igazgatói szé-kben, mint amilyent az átlagból várni lehetne, mert mint

ember érző, nemes szív, megértő lélek s ezeknek az Isten ajándékozta képességeinek teljes odaadásával szol-gálja azt az eszmét, aminek eljegyezte magát.

P. Horváth Zénó után az őrszemélyzet nevében Szanyi József főfegyőr mondott meghatódottságtól remegő hangon szép beszédet, aztán átnyújtotta az őrség emlé-k-tárgyait: egy ezüst írókészetet és egy művészi kivitelű albumot, ami az őrség minden egyes tagjának névalá-írást tartalmazza.

Majd Balla Viktor bútorgyáros a rabmunka vállal-kozók nevében üdvözölte a jubilánst és kérte, hogy a jövőben is azt a megértő jóindulatot tanúsítsa velük szemben, amit tanusított az elmúlt tíz esztendőben.

Az ünnepezt igazgató válaszolt ezután az elhang-zott üdvözlésekre.

Mindenekelőtt megköszönte a hálás megemléke-zést, az elismerést, a dicséretet és hangsúlyozta, hogy ő a tíz esztendő eredményeiért a gondviselő Istenen kívül még külön hálával tartozik a tisztviselői karnak, az őrségnek és mindazoknak a munkatársainak, akik mun-kájában megértő jóindulattal támogatták.

Miután elhangzott az igazgató válaszbeszédje is, bevonult a szobába a 12 tagú fegyenc küldöttség.

Nagyságos Igazgató Úr! — kezdte a fegyenc szónok. — Nem voltam itt és sokan nem voltunk itt, akik ma itt vagyunk, amikor Nagyságod, ezelőtt tíz esztendővel átvette ennek a fegyintézetnek a vezetését. Sokunknak nincsenek hát személyes tapasztalatai Nagy-ságod igazgatóságának első éveiből. Azoktól azonban, akik itt éltek ezt az időt azt hallottuk, azt halljuk, hogy Nagyságoddal az addig itt soha nem tapasztalt meg-értő, segíteni kész, aggodalmaskodó szeretet áll ennek a fegyháznak az élére. Azt mondják ezek az emberek, hogy Nagyságod, fáradságot nem ismerve, apostoli buzgósággal kötözgette, gyógyított ezt az akkor ezer sebből vérző, ezer szükségijától hangos intézményt. És ha vizsgálánk, ennek a külsőségeiben még ma is fenn-álló nagy munkának a Nagyságodban visszahatásként

jelentkező belső eredményét, vajjon mit találunk ott, mit találunk a lelkében tíz esztendeifegyházigazgatósága után? ... Nem hiszem, hogy tévedek, ha azt mondom, mindennél több nyomot hagyott lelkében az a rengeteg csalódás, ami lépten-nyomon, gyakran tömegével és akárhányszor talán lesújtó váratlansággal érte.

Úgy jött ide Nagyságod, mint az igazság embere. Jött, mint egy nagy eszmének ideálislelkű szolgája; jött mint egy magvető, aki olyan földön akar dús kvévet termelni, ahol azelőtt még nem arattak soha, csak elvéve, szálanként szedegettek össze valamint az elpazarolt magvak nyújtotta termésből. Szórta Nagyságod a magot; két kézzel, áldozatos pazarsággal szórta és hiába szórta: nem aratható. Vannak magvetők, akik, ha eredménytelennek mutatkozik a magvetésük, parlagon hagyják a hiálátlan talajt, nem pazarolnak bele több magot. Nagyságod nem ezek közül a magvetők közül való, mert nem kalmárként vágta bele ekéjét a bűn kavicsos ugarába, hanem nemesítőként, gyógyítóként jött el az életnek erre a hol mocsaras, hol sziklás területére. Jött úgy, hogy a hivatásának egyetlen kötelező szerszáma: az igazság mellé magával hozta az emberségének lényegét alkotó szeretetét. Jött tehát szeretettel szolgálni az igazságért.

Szeretet és igazság!...

Csodálatos találkozás. Benne van ebben az ölekezésben az egész világrend értelme és célja. A láthatatlan, de megsejthető misztérium násza ez a látható anyaggal és az érző, a megértő ember lelkében felcsendül valami himnuszos muzsika.

Áldás, hála kél az ajkunkon.

Legyen áldott az Isten, legyen hála Neki, az Örök Szeretetnek, hogy a bellehemi istálló jászolbölcsőjébe beleplántálta a szeretetet; beleplántálta úgy, hogy az ma is éhséget, szomjúságot csillapító, sebeket gyógyító, meztelenségeket betakaró csodavirágokat és gyümölcsöket terem a világ éhezói szor júhozói, testi-lelki nyomorúságbán sanylóddói számára.

Legyen áldott ez az Atya, aki egyformán Atyja királyoknak és koldusoknak, szenteknek és latroknak; legyen áldva általunk ma, hogy az ő kifogyhatatlan szeretetéből annyit ültetett el a Nagyságod szívébe, hogy nekünk, kik gyakran vak dühvel tiporjuk a szeretet virágait, mégis marad ott annyi gyümölcs, hogy sivatagos sorsunkból, mint enyhülést, gyógyulást nyújtó oázishoz fordulhatunk Nagyságod szívéhez.

És végül kérjük a minden szeretet és minden igazságok Istenét, hogy sokáig tartsa meg ennek az intézménynek továbbra is; szeretettel igazgató vezérül.

Beszédjé végeztével a szónok átnyújtott egy durva zsákvászonba kötött, láncsal körülkerített és lakattal bezárt albumot, hangoztatva, hogy ez nem ajándék — mert olyan számba nem is mehet — hanem csak emlékeztető a tizes évfordulóra.

Az albumot egy iparművész fegyenc tervezte s több fegyenc együttes munkájából készült el. Hozzájárultak az elkészítéséhez a fegyházbéli nyomdászok, könyvkötők, asztalosok, szövők, lakatosok stb. Igazi tartalma az albumnak 28 érdekes tusrájz, amiket egytől-egyig a könyvtervező művész fegyenc rajzolt. Az érdekes és humoros rajzok egy-egy jelenetet ábrázolnak az intézet különböző munkatermeiből cipészekről, szabókról, szakácsokról, favágókról, kosárfonókról, timárokról és az intézet minden üzeméről van ebben az albumban egy-egy ötletes karrikatura. Benne van még egy költemény is, amit erre az ünnepe alkalomra írt az egyik fegyenc.

Az albumnál erkölcsi tekintetben is értékesebb megemlékezése a fegyenceknek az, hogy munkadíjaikból összeadtak 300 pengőt a fegyintézeti könyvtár kiegészítésének céljaira, azzal a külön óhajukkal, hogy az azért vásárolható könyvek mindenikében fel legyen tüntetve, hogy azok tisztelve szeretett igazgatójuk igazgatósága áldásos tíz esztendejének emlékére szerezettek be a könyvtár számára.

Az album átadása, illetve a 300 pengő felajánlása után Dr. Rusztek igazgató intézett beszédet az öt ünneplő fegyenc küldöttekhez. Beszédjéből az alábbi részleteket közöljük:

Mi, ez intézet vezetői jól tudjuk — úgymond az igazgató —, hogy nem ez az intézmény van mi értünk, hanem fordítva. Éppen ezért működésünket szolgálatnak, nemesebb célok felé való állandó törekvésnek tekintjük. Önöknek tudniok és érezniök kell, hogy az igazgató nem azért van itt, hogy büntessen, hogy a maga, vagy a jogrenden épült társadalom nevében bosszút álljon az eltévedt multért, hanem azért, hogy Önökkel együtt munkálja a szebb és boldogabb jövőt. Ebben a szellemben telik el itt minden áldott nap. Mi nemcsak hirdetjük, de gyakorlatilag is alkalmazzuk azt, hogy a kemény kéz, a férfias ököl Istenünktől nemcsak feddésre, büntetésre van teremtve, hanem a Mindenható imádásán kívül arra is, hogy aki elesett az élet útjain azt felemelje, akinek fájdalma van, azt megsimogassa, aki gyenge azt megerősítse. Számítalanszor mondtam, a fegyháznak nemcsak gazemberei vannak, hanem szerencsétlencsi is és ezeken segíteni a mi legszentebb törekvésünk. Így kell tehát látni a büntetést, amely soha sem cél, hanem csak eszköz. Eszköze a javításnak, a gyógyításnak és olyan eszköz, amit nem szívesen, sőt gyakran fájó szívvel alkalmazunk.

Én is élelem az Önök mostani életét és az én szívemlelkem sok embertragédiának, idő előtt keresztalált halt nemes érzésnek sirkeresztjét ápolja és gyászolja; de minden elveszett évért és napért gazdag kárpótlást nyújt annak a jövő, aki itteni éveket nem fecseréli, nem tékozolja el, hanem a jövő életre úgy használja fel, hogy ismeretekben, jó érzésekben és erkölcsökben gazdagabban léphessen vissza az új és szabad életbe. Tekintsenek minket Önök az új szebb életük megépítésében segíteni kész munkatársainknak és akkor könnyebb lesz a ma terhe és boldogabb lesz a holnap öröme.

Az igazgató beszéde után a fegyencek azzal a jóleső érzéssel távoztak, hogy igazgatójukban a börtön ügynek egy kimagasló, Krisztustól megihletett vezérét ünnepelték.

*

Ha úrrá lesz rajtunk az emlékezet...

Ha úrrá lesz rajtunk az emlékezet, mely esztendőök szárnyán a multba vezet, a golygós úton mint mérföldkövek sok rombadólt élet bús árnya követ. Sok elrontott élet, sok megölt tavasz, egy tengernyi átok, száz jajos panasz, száz agytépő gondnak, száz önvád hegye, hogy letipró bűnét még jóvátegye.

Ha úrrá lesz rajtunk az emlékezet, tán' mindenki tudja, hogy hol vétkezett, hogy mi volt az első, hogy mi és kiért, mely esztendőök multán csak visszakisért. De ki lát a szívbe, ki olvasni tud, hogy jósbágból, s bűnből ott kinek — mi jut, hogy méltán ítéljen a jövő felett, s hogy itélni merjen az Isten helyett!

Ha úrrá lesz rajtunk az emlékezet,
mi tudjuk, hogy ki az, ki védelmezett,
ki sorsunkban Erő, s a Törvény szava,
ki lehetne Végzet, s Ő mindönk java.
Ki vétséget büntet, de sok bünt feled
és szeméből látod, hogy érez veled.
Ki számunkra Világ s a Társadalom,
hol harcában értünk nincs fáradalom.

Ha úrrá lesz rajtunk az emlékezet
és átéljük újra, mi bevégezett,
még ébred a multból jobb jövő-remény,
hisz' ott dobog szívünk a régi helyén!
S hogy ajkunk ma áldó, szent dalra fakad,
s e dalban a lélek, az érzés szabad,
ez érdeme annak, ki megtanított,
hogy fegyenc is ember s nem kitaszított!

Ha úrrá lesz rajtunk az emlékezet,
mely tízéves multba ma visszavezet,
ha látjuk az áldást, a tiszta utat,
min gyűlölő hibát s bünt meddön kutat,
ma semmivé görnyed, gonosz, ki átkoz,
hisz' érte ma ezrek ajka imádkoz'
s mert úrrá lett rajtunk az emlékezet,
csak áldani tudjuk a sujtó kezét!

Nyelvújítás 1932-ben.

Irta: Hegedüs Lóránt.

Igaz örömmel fogadták olvasóink a Pesti Hirlapnak azt a hírért, hogy a Magyar Tudományos Akadémia és Négyessy László tudósunk érdemes vezérlete alatt megalakult a nyelvújítási bizottság, hogy megvívja harcát a folyton veszélyesebbé váló nyelvrontás ellen. A bizottság úgy, amint e helyen többször kértük, nemcsak az Akadémiára és a nagyobb irodalmi társaságokra támaszkodik, hanem bevonta kebelébe az újságírótestületek vezetőit is. A hadjárat csak együttesen nyerhető meg nemzetünk érdekében. Mert hadjáratról van szó.

Egyelőre homokzsákokat kell sürgősen a betóduló ár ellen vetni, mert különben nyelvünk kifordul eredetiségéből, szánalmas és megfertőzött torz képződményé alakul, holott egykor nemcsak nekünk, de az egész világnak egyik büszkesége volt. Mennél gyorsabban fejlődnek a műszaki újítások s mennél szélesebb területen hat minden nyelvre a többinek a ránelvezése, annál nagyobb a veszély, hogy a nemzeti eredetiség eltűnik, már pedig nekünk ma, midőn a magyarság őt darabra van vágva, nemzeti egyéniségünk csak nyelvünkben és irodalmunkban van meg. Így ezentúl minden hónapban megtudja a magyar közönség, hogy milyen zamatos kifejezéssel pótolhatja a betolakodó idegent, akkor meg fog állni az az iszaposodási folyamat, amely itthon renyhességünk folytán kivetkőzteti formájából a nyelvet, a leszakított részekben pedig megakadályozza azt, hogy friss, önálló és a többiekkel össze nem kevert magyar nyelvért lelkesedjenek ottani véreink. Mindenki láthatja, hogy mily ragályos gyorsasággal terjed el egy szó, mihelyt idegenből idekerül s attól kezdve úgy befészkel magát a hazai élet zsigereibe, hogy onnét később tüzes vassal sem lehet kigétni. Magam, mint pénzügyi ember, csak a télen figyeltem meg, hogy milyen könnyen felkapta a kormány és a képviselőház a „stillhalte“ szót, holott ezt magyarul, és pedig jól magyarul, „hittelrögzítés“-nek hívják s hogy mily bajom volt nyáron a pénz-

ügyi kormánnyal, amikor a magyar pénzügyektől azt kívánta, hogy egy „Garanciabank“ számára több mint 17 millió pengőt adjanak — s végül is abban tudtunk megegyezni, hogy a 17 milliót befizetjük, azonban engedtessek meg, hogy a Garanciabank helyett Szavattossági Bankot mondjunk.

Az a hír, hogy feltámad újra a magyar nyelv életereje és új szavak alkotására képes, olyan buzdító, olyan kedvgerjesztő, mintha most látnám, hogy csakugyan mézgásodni kezdenek már a rügyek a kopasz faágakon. Egyik levél jön a másik után új szavakkal, mert — nagyon helyesen — az egész közönség részt akar venni nyelvének védelmében. Vitéz Rózsás József százados katonásan, magyarosan a katonai műszavakhoz lát hozzá, Konkoly Thege József új magyar szókat ajánl füzetében s a „Magyarosan“ folyóiratban, mely e nyelvújítási bizottság állandó közlönye lesz, minden hónapban meg fogjuk látni a legilletékesebb ajánlásokat, nyelvünk kánonjait.

Elképzelhetetlen lett volna a magyarság első megújódása Kazinczy és Széchenyi korában, ha az idegen beáramlást a közönség elnézte volna — és ha elnézte volna, az írók és politikusok tiltakoztak volna ellene. Elhíheti-e azt valaki, hogy Kazinczy és Széchenyi korában magyar szépirodalmi folyóiratok idegen címet viseljenek, mint Litteratura, Kultúra és Magazin? Elképzelheti-e valaki, hogy abban a nagy korszakban szégyeltek volna magyar szavakat keresni, amikor mindenki legfőbb dicsőségének tartotta, hogy a nyelvet gazdagítsa? És hogyan tudnók gazdagítani, hiszen ezer számra vannak régi, tősgyökeres szavaink a Nyelvtörténeti Szótár kincsesházában, amelyek be vannak pókhálósodva és rozsdásodva, mert nem is ismerjük őket. Milyen más volt akkor, mikor először mézgásodtak meg a rügyek a magyar életnek fáján! A politikus kötelességének tartotta, hogy segítsen a nemzet nyelvének kiművelésében, mert az az ő feladata is. Itt vannak kezemben százzszámra gróf Széchenyi István levelei. Ő, a legnagyobb magyar, mindig időt talált arra, hogy megpróbáljon valamely idegenség helyett új szót adni nemzetének. Tudjuk, hogy ő iktatta be a „maga“ és „kegyed“ közé az „ön“ szót, mely Széchenyi képzése. Kevesen tudják, hogy mindegyre keresett magyarosításokat s mert tapezierer nem volt magyar, ő „függönyész“-t ajánlott, Taschner Antalhoz, derék titkárához 1843 július 9-én írt levelében a Zimmerputzert „szobász“-nak fordítja és hogy keres a csunya Pest szó helyett valamely szép nevet az általa elképzelt egyesült magyar fővárosnak. Először Ikermart-nak akarja nevezni, mint már döblingi fogságából 1858 június 1-én írta Taschnernek, majd megállapodik a Delivár szóban, mert Széchenyi szerint olyan szó kell, amely, még ha nincs is értelme, szépen hangzik és könnyű kimondani. Mennyi fiatalosság e vágyódásban, mily bátor levetése minden nagyképűségnek és mily mélyeséges fölismerése annak, hogy ez a magáramaradt, árva nemzet nyelvével áll és bukik!

És mert ma még sokkal, de sokkal árvaabbak vagyunk, mint voltunk Kazinczy és Széchenyi nagyszerű korában, ha másért nem, elszakított véreink lelkének tisztán való megtartása miatt nyelvünk tisztasága ma oly politikai cél, amelyért minden politikusnak kötelessége megmozdulni és legyen büszke az, aki egyetlenegy szóval gazdagítja a nemzetet, mert egy homokzsákot dobott oda az elé az idegen ár elé, amely folyton láthatatlanul fenyeget és ha egyszer elsöpörte nyelvünket, elsöpörte a nemzet lelkét is.

Krisztus és nagypéntek a természetben.

A keresztény népek lelke összefüggést talált a természet, különösen az állat- és növényvilág kincsei és a kereszténység őstörténetének eseményei, valamint az emléküket őrző keresztény főünneppek között. A népies növénynevek között gyakori a Mária-virág, mások viszont Szent Veronika, Keresztelő Szent Iános vagy Krisztus nevét viselik. (Boldogasszony palástja, Szent János-kenyér, Veronika, Krisztustövis, Jézus szíve stb.) Krisztus kinszenvedésének és halálának eseményei a szokottnál is nagyobb mértékben foglalkoztatták a nép képzeletét, aminek emlékét nagyon sok szebbnél-szebb népies legenda őrzi.

A legszebbek egyike a keresztcsőrű-pinty (némely népnél: kereszt- vagy kereszténymadár) legendája. A vörössel tarkázott tollú kedves madárka nevét annak köszönheti, hogy csőrének két kávája egymást keresztelzi, ami táplálkozásának módjával áll szoros összefüggésben. A keresztcsőrű-pinty ugyanis a fenyőfák magjával táplálkozik és a magoknak a fenyőtoboz kemény pikkelyei közül való kifejtésére az ilyen keresztben álló csőr a legalkalmasabb.

A legenda szerint a keresztre feszített Krisztus kínjai között egy piciny madárkát pillantott meg, kereszthez szögezett keze feje. A madárka fáradhatatlan kitartással birkózott a hatalmas szöggel, hogy a kemény fából kihúzza a Teremtőjének egyszülött fiát a keresztről megszabadítsa. Krisztus örök időkre megáldotta a megszabadításán fáradozó madárkát, amely ennek emlékére viseli csőrén a kereszt, tollazatának piros színében pedig a Megváltó vérenek jelét.

A keresztcsőrű-pinty olykor hirtelen seregestül meglepi a fenyvest és rövidebb vagy hosszabb idő múlva éppen olyan hirtelen eltűnik a vidékről, ahol aztán évekig nem mutatkozik. Némely vidéken a népképelet úgy magyarázza a madarak hirtelen megjelenését, hogy megjelenésükkel valami titokl'an elkövetett bűntényre akarják felhívni a vidék népének figyelmét. Nem csoda telt, hogy helyenként csodatevő-, vagy gyógyító erőt tulajdonítanak a széptollú, kedveshangú madárkának, amelyet éppen azért szobai madárként is tartanak a háznál. A nép hite szerint sokféle bajtól, veszedelemtől és betegségtől óvja meg a háznépet, különösen a köszvénytől. Ez a babona sokszor a képtelenségig megy, mert egyes vidékeken még biztosabbnak tartják a madárka hulláját a ruha alatt, a puzta bőrön hordani. A gyantás fenyőmaggal élő madárnak ugyanis megvan az a tulajdonsága, hogy halála után teste nem indul oszlásnak, hanem inkább múmia-szerűen összeaszalódik.

A húsvéti eseményekkel kapcsolatban álló népmese alapján írta Gyulai Pál: Krisztus és a madarak című költeményét, amely arról szól, hogy miképpen átkozta meg az Olajfák-hegyén Krisztus az „ott bűvik” kiáltással árulkodó vadgalambot és miképpen áldotta meg a pacsirtát, amely magasan felrepülve, énekével tévútra vezetni igyekezett az elfogatására kiküldött poroszlókat.

A növényvilágnak még nagyobb szerepe van a nép vallásos tárgyú meséiben és legendáiban. A Megváltó nagypénteki kinszenvedéseinek ilyen emlékeztetője a gólgotavirág vagy passiflóra. Ez a Délamerikából származó növény a XVI. század első felében vált ismeretessé Európában, ahol leginkább olasz papok terjesztették el, mert csodálatos alkotású fehér virágában Krisztus kinszenvedésének jelképét látták. A szirmok és a porzók között koszorúban álló pirossal pettyezetett fonalak a töviskoszorút, a háromszög alakban hajlott bibe a keresztfa

szögeit, az öt porzó Krisztus öt sebének jelképezi a nép képzeletében.

Az erdők tisztásain, gyepek között, utak szélén nagy bőséggel termő klárisos szegfűről azt tartja a legenda, hogy a keresztben függő Krisztus földrehullott vére nyomán fakadt. Némely vidéken a nép óvakodik a kedves virágot leszakítani és ha valamelyik gyermek tudatlanságából mégis megteszi, keresztet vetnek reá, nehogy büntetésül kiütéseket kapjon. Más helyeken annál szorgalmasabban gyűjtik a kicsiny piros virágot, amely — a babona szerint — a ház népét sok veszedelemtől megóvja. Az utas a szerencse biztos jelének tartja, ha útján az Úr szent vérenek virággá alakult csepjével találkozik. A kereszt tövén nőtt ki, a monda szerint, az orbáncfű, népies nevén Szent János füve, melynek öt szirma Krisztus öt sebére, vörös nedve pedig Krisztus vérere emlékeztet.

A kereszt neve is sokszor szerepel a népies növénynevek között (kereszt-fű, kereszt-gyökér, kereszt-tövis, kereszt-ruha stb.). Közülük különösen a kereszt-tárnics foglalkoztatta mindenütt a nép képzeletét. Felülről tekintve, a növény zöld levelei keresztalakban látszanak a virágok alatt, gyökerében pedig hasadék van, amelyben a népképelet az Üdvözítő szívét ért dárdadöfés emlékeit látja s éppen ezért ősidők óta rendkívüli gyógyítóerőt tulajdonít az „encián-gyökérnek” vagy másnéven kereszt-gyökérnek. A kereszt-tárnics a magyar ősvallás gyógyítónövényei között is fontos volt. A monda szerint a Szent László király uralkodása idején szörnyű ragály (pestis) dühöngött az országban s a szent király buzgó imájában arra kérte az Istent, hogy az a növény, amelyet vaktában kilőtt nyila eltalál, szabadítsa meg népét a pusztító vészről. A király nyila a kereszt-tárnicsot találta, amelyet azóta Szent László fűvének is nevez a nép. Arany János énekelte meg az ősi mondát Szent László füve című szép költeményében.

Kereszt-tövisnek nevezi a nép némely vidéken a tövis-benge nevű cserjét, valószínűleg Krisztus tövis-koronájával kapcsolatban. Mérges bogója, nemkülönbön kérgének főzete még ma is hashajtó hatású népies orvosság. A mogyoróbokorról pedig azt tartja a keresztény legenda, hogy Mária egy zivatar alkalmával a gyermek Jézussal egy mogyoróbokor alatt keresett védelmet a vilámmal ellen. Mária megáldotta a mogyoróbokrot, amelyet ezért sohasem érhet villámcsapás. A néphit szerint a házban tartott mogyorófavessző, különösen a barkás, megvédi a házat a villámcsapás ellen, sőt a zivatar alkalmával tűzbe vetett két-három barka is.

A vadrózsa, vagy más néven csipkerózsa szintén a kereszténység legendás növényei közé tartozik. Tüskés ágaiból készült a hagyomány szerint Krisztus töviskoronája s a nép képzelet től idején, a vadrózsa kopasz ágain vöröslő csipkebogyóban Krisztus vérenek emlékét látja. Az egyik vadrózsafajt, a rozsdásrózsát éppen azért a német vidékeken Krisztus töviskoszorújának nevezik. Az ágain vöröslő foltokat Krisztus vére nyomának tartják, a moharózsáról pedig számos vidéken az a legenda van elterjedve, hogy a keresztben függő Krisztusnak földre csöppent vére nyomán fakadt.

A keresztény hagyomány szerint Krisztus keresztje almafából készült, megvesszőzésére pedig fűzfavesszőt használtak. Az a fűzfa, amelyről a vesszőket vágta, gyászra jelül földig hajtotta ágait és a szomorúfűzfa ósévé vált. A szomorúfűzfát különben már a görög, római és ósgermán mitológiában a gyász jelképének tartották s a szent ligeteket gyakran ültették be szomorúfűzzel.

A holdviola (húsvét-virág) egyik népies nevében — Júdás-pénze — a nép az áruló tanítvány emlékét örökölte meg. Érett becőtermésének kerek, ezüstösfényű választófala a két termőlevél lefésése után a kocsányon marad s némileg ezüstpénzre emlékeztet. Húsvét-virágnak nevezi a nép sok vidéken a nárciszt és a boglárskökörcsint is. Az idők folyamán nagyrészt feledésbe merült vallásos legendák emlékét ma már csupán néhány tucatnyi népies növénynév őrzi. Valamennyi viselője kedves a nép előtt, mert a Megváltóval tudta kapcsolatba hozni és mert valamennyi a kora tavasz virága, az elmúlt tél bájosa, kedélyerítő hirdetője.

Az erdélyi szörnyű árvízről szóló hírek.

Három nap óta érkeznek a riasztóbbnál riasztóbb jelentések Erdélyből, ahol a Maros áradása egész sereg pusztítás után végső veszedelmebe sodorta Arad városát. A csütörtökre virradó hajnalban jelentette a folyammérnökség részéről Papp Tihamér főmérnök az aradi városi mérnöki hivatalnak, hogy Radnán elérte a víz állása az öt métert és ez a vízállás már negyedméterrel haladja meg az 1864-i árvíz maximumát. Nyomban megalakult egy átmeneti bizottság, amely a hajnali órákban kisetelt a veszélyeztetett pontok megtekintésére. Már késő volt.

Mikalakánál, ahol az áradat először szakította át egy keskeny résen a védőgátberendezést, üzembe helyezték az első szivattyúkat. A város szivattyúja azonban eredménytelenül dolgozott, mert amíg közben percenként háromszáz liter vizet emelt vissza a Marosba, ugyanakkor a keskeny repedésen percenként ötszáz liter víz ömlött a parti házak irányába.

Ez volt a kezdete a katasztrófának, amely ettől kezdve ellenállhatatlan erővel, rohamosan terjedt tova, hogy pusztulást, bajt, felbecsülhetetlen károkat, páni rémületet vigyen és terjesszen, amerre végzetes ereje hömpölygette a megvadult vizet.

A víz elönti a várost. Elpusztult Mikalaka, víz alá kerültek a marosmenti községek, víz alá kerültek a vasútvonalak: a tengerré változott földeken az élet és a biztonság utolsó bástyája, Arad városa volt. A legyűrhetetlen veszedelem azonban lassanként bekerítette a várost, dühödő erővel ostromolta védőberendezéseit, míg nem tegnap este a megáradt folyó a várost teljesen elöntötte. A Belvárosban emelt ideiglenes gátat az áradat áttörte és már előtéssel fenyegeti a kultúrpalota környékét is. A katasztrófa helyéről érkezett távirat szerint Arad külvárosa egészében víz alatt áll; ezerötszáz lakóház összedőlt.

Bukarestből Kolozsvár felé tegnap már egyetlen vonat sem indult, mert Brassón túl nem juthatnak tovább a vonatok, a vasúti síneken kilométer hosszúságban állnak, a hidak pedig mindenütt gyengék.

Erdély pusztulása. De nem csupán a Maros vadult meg. Az erdélyi folyók völgyeit elárasztották a megáradt vizek, szántókat, réteket, falvakat, tanyákat öntött el az ár, ezer és ezer marha pusztult el, házak dőltek össze, a tavaszi mezei munkálatok lehetetlenné váltak és kitudja, mikor vonulnak el a vizek, mikor láthat újra munkához Erdély szerencsétlen lakossága. Helyenként megállt ugyan a víz növekedése, de másutt, mint az Olt völgyében, az ár még egyre növekedik. Fogaras utcáin tegnapelőtt még lehetett csónakokon közlekedni, tegnap azonban már olyan erős volt a víz sodra, hogy minden közlekedés lehetetlenné vált. Menzel tábornok fia, akit Brassó legkitünőbb sportemberének tartanak,

tegnap egész nap a fákra és a háztetőkre menekült embereket igyekezett megmenteni. Eközben a sebes víz felfordította csónakját és a fiatal ember belefutott a vízbe.

Riadt hangú táviratok Erdély és Bessarabia minden részéről pusztulást, emberek, állatok és felbecsülhetetlen értékek pusztulását jelentik. Víz alá került Ágostonfalva vasúti állomása. A személyzetett csónakokon mentették ki szorongatóit helyzetéből. Újabb és újabb táviratok, újabb és újabb emberáldozatokról számolnak be. Újmikalakán a nyolcvan összeomlott ház egyikében öreg ember holttestét vetette a ház tetejére a víz. Egy asszony megőrült. Katonák és önkéntes mentőcsapatok dolgoznak mindenfelé. Hogy a vizek elvonulása után az emberélet pusztulásának milyen nyomaira akadnak majd a romok közt, azt ebben a pillanatban egyrészt nem lehet megállapítani, a már megállapított bajokról pedig csak szörványos jelentések érkeznek, mert hiszen a katasztrófa centruma: Arad valóságban el van vágva a külvilágtól, elektromos telepét robbanás veszedelme fenyegeti, utcái víz alatt állnak, a környéke tenger, még csak segítő csapatok sem közelíthetik meg, egyetlen vasútvonala maradt épen csütörtök délig, lehet, hogy azóta már ez is víz alá került.

Új-Arad külső részeit teljesen ellepte az áradat. A vízzel borított utcákon három ismeretlen holttestet sodor a víz. Egy öreg asszonyt álmában ragadott el az áradat. Az utcákon a lakosság heroikus küzdelmet vív a hömpölygő áradattal: utcáról-utcarára szorítja vissza az élet és az értékek védelmezőit az ellenállhatatlan víz. A homokzsákokból, rőzsekötegekből pillanatok alatt megépített gátakat óráról-órára szakítja át a víz sodra.

Kolozsvár éhinség előtt. Kolozsvárt a malmok gátjait fenyegeti már az áradat és amennyiben a Havasokból újabb víztömegek zúdulnak alá, a város kenyér nélkül marad. Marosvásárhelyen az ár elszakította a Ritzfürdő mellett levő gátat és nagy darab partrészeket sodort magával. Teljesen víz alá került a Hidvég nevű külváros, valamint a Mezőség felé eső több község és a Felső-Maros völgyében levő községek: Palotailva, Rakosnya és Déda. Székelykocsárd háztetői tenger közepén levő szigetet alkotnak, teljesen víz alá került Földvár és Alsórákos.

A Havasok víztömegeit lesik most egész Erdélyben, mert ha nem áll meg az áradás, sok újabb helység eshet áldozatul a víznek, elsősorban Arad városa. Az aradiak kétségbeeset erővel küzdenek a katasztrófa ellen, erről a küzdelemről egyébként drámai mozzanatokot mondott el Székelyhidyi Ferenc dr., az Operaház tagja, aki Aradon akart vendégszerezni. Trianon óta először csendült volna fel magyar szó román operaelőadáson, de kénytelen volt lemondani az előadást. Az egyetlen szabad vonalon, a Magyarország felé vezető vasúton hagyta el Aradot és pénteken érkezett Budapestre.

Amikor Székelyhidyi elhagyta Aradot, a várost még nem öntötte el teljes egészében az árvíz. Akkor azonban már elkerülhetetlennek látszott a katasztrófa, a lakoságon páni félelem vett erőt: az emberek a templomokba tódultak, Istenhez könyörögtek segítségért és reggeltől estig szóltak a harangok.

Az aradiak hősi küzdelme városukért. A városi vészbizottság felszólított mindenkit, hogy álljon munkába, be kellett szolgáltatni a városban található összes ásókat, kapákat, lapátokat és csákányokat. Csütörtök déli óta egyetlen autó, kocsis, vagy egyéb járómű nem hagyhatja el Arad területét, miután a minden segítségül elszakított város csak önjerejével és eszközeivel védekezhetik az elemi csapás ellen. A veszélyeztetett pon-

tokon kétségbeesetten dolgoznak az aradiak, hordják a zsákokat, hogy gátat vessenek az áradatnak. Páratlan energiával dolgoznak a cserkészek és a diákok, piarista és minorita tanáraik vezetésével.

Megállapítható, hogy az aradi árvízveszedelem elmúlt. A legmagasabb vizállás 604 centiméter volt. Ezt a magasságot tegnap délelőtt érte el a Maros és több mint száz esztendeje ez volt a folyó legmagasabb vizállása. Ma reggelre 568 centire süllyedt a vizállás és további apadást is jelentenek, úgy, hogy a közvetlen veszély a város felől elmúlt. Nagy veszélyt csak az okozhat, ha a hirtelen olvadás következtében esetleg lefolyó víztömegeket a teljesen megrongált gátak nem tudják visszatartani.

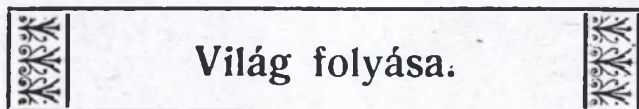
Tegnap a városba érkezett Tatariu erdélyi miniszter, aki pénzt és élelmet hozott az inséges lakosság megsegítésére. Az üzletek ugyanis kiürültek, sok kereskedő árdrágításra használta fel a kényszerhelyzetet. Az anyagi kárt eddig még hozzávetőlegesen sem tudták megállapítani.

Kritikus a helyzet Arad közvetlen környékén, Sajtény községet a víz teljesen elöntötte, az egész falu elpusztult. Pécska nagyrésze is víz alatt áll és rövidesen ugyanez lesz a sorsa Nagylaknak is. Ezekben a községekben több halálos áldozata is van a katasztrófának, de számukat egyelőre nem tudják.

A vészbizottság késő éjszaka rendkívüli ülésre ült össze és elhatározta, hogy kénytelen kényszermunkát elrendelni, mivel a lakosság nagy része elmenekül a védelmi munkálatok teljesítése elől és legtöbbször még hatósági erőszakkal sem lehet a védőgátakhoz állítani. Több felszólaló megdöbbenéssel állapította meg, hogy a magyar intelligencia tagjai önfeláldozással végzik kötelességüket, ugyanakkor hangos hazafiak kihúzzák magukat minden kötelesség alól. A vészbizottság végül úgy határozott, hogy 30.000 behívót bocsát ki és azokat kikézbésítik a férfitársaság számára. Ugyanis, mint megállapították, a veszély még korántsem múlt el, mert a Maros eddig csak az Aranyos és a Kisküküllő vizét vette magába és mivel a székely havasokban csak most indult meg az olvadás, a nagy víztömegektől meggyőntített védművek alapos megerősítésre szorulnak és ezt a munkálatot most kell végezni, mert különben pár nap múlva már késő lehet és a katasztrófa elkerülhetetlenné válik.

Szünetel a vasúti forgalom. Brassó és Segesvár között az árvíz miatt még mindig szünetel a vasúti forgalom, Bukarestből a nemzetközi vonatokat Nagyszeben felé indítják. Az árvíz még egyáltalán nem csökkent és igen sok vonalon teljesen szünetel a vasúti forgalom. Egyes vasúti gócpontok zsúfolva vannak az otrekedt utasok tömegével.

A tömösi szorosban két vasúti hidat szakított el az árvíz, a forgalmat Brassó és Bukarest között csak átszállással lehet lebonyolítani. Dicsőszentmárton viz alá került és teljesen el van vágva a külvilágtól. Ugyanaz a helyzet Parajdon és Gyergyóalfaluban, ahol emberáldozatai is vannak az árvíznek.

Világ folyása.

Hindenburgot vasárnap 19,359.642 szavazattal a Német Birodalom elnökévé választották.

Ötvenmillióval akarja a kormány a magyar mezőgazdaság helyzetét megjavítani. Az egységes

párt ápr. 7-én este Pesthy Pál pártelnök elnöklésével ülést tartott, amelyen a kormány részéről Károlyi Gyula gróf miniszterelnök, Karafiáth Jenő kultuszminiszter, Keresztes-Fischer Ferenc belügyminiszter, Purgly Emil földművelésügyi miniszter, Walkó Lajos külügyminiszter és Zsitvay Tibor igazságügyminiszter vettek részt.

A földadó szüneteltetése 1932 júliusától 1933 júliusáig. Elsőnek Purgly Emil földművelésügyi miniszter ismertette a kormány tervezetét a mezőgazdaság megsegítéséről. Rámutatott arra, hogy a kormány a gabonajegy (boletta) intézményének június 30-ával történő megszűnésével a mezőgazdaságnak általános és minden termelési ágra egyformán kiterjedő megsegítését határozta el.

Abból a célból, hogy a mezőgazdasági termelés minden ága egyformán részesüljön a nyújtandó előnyökben, a kormány elhatározta, hogy a jövő termelési évben a földadó fizetésére kötelezett mezőgazdaságot a földadó szüneteltetésével oly összegű segélyben részesíti, amely az 1932—33. költségvetési évben esedékes földadónak megfelel. A mezőgazdaság általános megsegítésére azért van szükség, mert a múlt év óta a tavaly még jobb értékesítési viszonyok mellett dolgozó termelési ágazatok, különösen az állattenyésztés, szintén rosszabb helyzetbe került. Amíg tehát tavaly érhető volt a boletta bevezetése, amely az akkori viszonyoknak megfelelően a szemes terményekkel foglalkozó gazdáknak akart segíteni, ma már szükség van a többi termelési ágak megsegítésére is.

A mezőgazdaság általános megsegítése. A kormány reméli, hogy az új vámszerződésekből előnyök fognak származni a mezőgazdaságra, de ezek az előnyök ma még nem számíthatók ki s azért a tervezetbe csak a belső segélyezést lehetett beilleszteni. A fedezetet a fogyasztóközönség és más foglalkozási ágak nagyobb megterhelése nélkül kívánták előteremteni s ezért a segélyezést azok között a keretek között fog mozogni, amelyet a liszt forgalmi adóválság a boletta számára biztosított. Ez volna az első segítség, amelyet a mezőgazdaság minden ágára terveznek, de ez nem jelenti azt, hogy emellett a mezőgazdaság más megsegítésben ne részesülne, ha arra lehetőség és szükség mutatkozik. A tervezetet a kormány úgy állította össze, hogy meglepetések ne történhessenek, ezért a terv egyszerűen van felépítve és az összegek is olyan óvatos becléssel vannak egybeállítva, hogy nehézségek nem adódhatnak elő. A földadó szüneteltetésével kapcsolatosan a megoldás olyan módját igyekezett megtalálni a kormány, amely mellett a kisebb existenciák erősebb megsegítésben részesülnek, mint a nagyobbak, úgy, hogy a szociális elgondolás jellegét viseli magán a tervezet.

További adókedvezmény a kársújtotta gazdáknak. Ha valahol elemi csapások következnének be és azoknak ellensúlyozására adókedvezményt kapna a gazda, akkor ezt majd az 1933—34. évi adóknál írják jóvá a számára, úgy, hogy a most következő évben teljes mértékben élvezheti a földadó-szüneteltetés előnyeit.

A közmunkaváltság rendezése a kisemberek érdekében. A tervezettel kapcsolatban a közmunkaváltság lehető megoldására is törekedett a kormány, a pártnak és a kormánynak régi programja szerint. Ha a pénzügyi helyzet miatt ezt a kérdést nem is sikerült egészen úgy elintézni, mint ahogy szeretnék volna, a tervezetbe beállított kedvezmények mégis tetemes előnyöket nyújtanak a kisemberek számára. Az egyszoba-konyhás házak birtokosai eddig négy napszám szolgáltatására voltak kötelezve, a tervezet szerint ezentúl csak egy napot kell szolgáltatniuk. A kétszoba-konyhás házak tulajdonosai

négy nap helyett kétnapi napszámot fognak szolgáltatni, az igavonó állat-tulajdonosok, a két lovat tartó és igavonásra használt tehének tulajdonosai csak egy igás napszámra lesznek kötelezve. Tehát 4·2 millió pengő összeget kell majd a vármegyéknek megtéríteni a közmunkavállalás elengedése miatt. Ha ehhez hozzávesszük, hogy az említett földadó-szüneteltetés következtében 33·2 millió hiány fog mutatkozni, eddig összesen 37·4 millió fedezetre lesz szükség a tervezet végrehajtásánál.

Július elsejétől további három százalékkal csökkentik a közalkalmazottak illetményeit. A kormány tagjai gróf Károlyi Gyula miniszterelnök elnöklésével kedden minisztertanácsot tartottak, amelyen az 1932/33. évi költségvetést tárgyalták. Ennek során a költségvetés egyensúlyának biztosítása érdekében elhatározták a dologi kiadások tételeinek újabb csökkentését és egyes adónemek emelésén kívül a köztisztviselők és egyéb közalkalmazottak illetményeinek július elsejétől a pénzügyi helyzet javulásáig átmenetileg három százalékkal való leszállítását, úgy azonban, hogy ez az intézkedés a legkisebb fizetéseket és nyugdíjakat, valamint a fegyveres erő és a karhatalom altszti és legénységi állományú tagjainak illetményeit nem fogja érinteni. Azokban az esetekben, amelyekben mind a két házastárs közszolgálatban áll, a két házastárs lakáspénze közül a kisebbik tétel a felére fog csökkenni. Elfogadta a minisztertanács a mezőgazdaság megsegítése céljából kiadandó rendeletet.

Eredménytelenül végződött a dunai államok gazdasági egyesülésére vonatkozó londoni konferencia. Mint a Bizalom megírta, francia részről felmerült az a javaslat, hogy az u. n. dunai államok (Magyarország, Ausztria, Csehország, Szerbia és Románia) lépjenek egymással közösségbe, gazdasági téren. Ezt a javaslatot tárgyalták Londonban a négy nagyhatalom (Olaszország, Németország, Anglia és Franciaország). Azonban a négyhatalmi értekezlet ma délben elnapolta üléseit anélkül, hogy meghatározta volna legközelebbi tárgyalásának időpontját.

A tanácskozásról a következő kommunikét adták ki:

A konferencia képviselt kormányok egyetértenek abban a tekintetben, hogy a Duna-államok pénzügyi és gazdasági helyzetének szilárd alapokra való fektetése gyors és egységes akciót követel úgy a Duna-államok, mint egyéb országok részéről és hogy ez az akció Európa gazdasági rekonstrukciójának érdekét szolgálja és annak megvalósítása irányában az első lépést jelentheti.

A konferencia tanácskozásai következtében felmerült számos gazdasági kérdés további megvizsgálást és felvilágosítást tesz szükségessé. A jövő héten Genfben tartandó tanácskozások mindenestre lehetetlenné tennék a jelenlegi tárgyalások azonnali folytatását s ilyen körülmények között a négy képviselt kormány mindegyike megállapodott abban, hogy a másik háromhoz a legcsekélyebb haladék nélkül intézendő alaposan átgondolt közleményben fogja ismertetni nézeteit a fenti pontokat és a további haladás lehetővé tételére legalkalmasabbnak látszó módokat illetően.

Czernin Ottokár meghalt. Gróf Czernin Ottokár, az Osztrák-Magyar monarchia egykori külügyminisztere, bécsi lakásán, szívszélhűdés következtében hirtelen meghalt.

Czernin az osztrák diplomáciai kar egyik legtevékenyebb tagja volt azokban a válságos időkben, midőn a Habsburg-birodalom végső esztendeit élte. Előkelő cseh nemes családból származott, — 1872-ben a cseh-

országi Dimokur községben született, — diplomáciai pályára lépett és bejutott egész fiatalon Ferenc Ferdinánd trónörökös bizalmas környezetébe. 1913-ban Bukarestbe ment követnek és itt érte őt a háború kitörése. Mint románbarát került Bukarestbe, ahol bejáratos volt az udvarhoz. Az 1916 augusztusában kötött szerződésről, amelyben a román kormány az antant hatalmaknak megígérte a rögtöni hadüzenetet, Czernin semmit sem tudott, s a központi hatalmak hadvezetőségét rosszul tájékoztatta. 1916 decemberében Burián lemondása után Czernin került a közös külügyminisztérium élére, annak ellenére, hogy Magyarországon, mint a volt trónörökös bizalmasát, azonkívül a nemzetiségi kérdésekben vallott nézetei miatt, meglehetősen bizalmatlansággal fogadták. Ausztriában nagy reményeket fűztek az ő külügyministerségéhez, de azok nem váltak be. A Sixtus-féle levelek nyilvánosságra jutása után távoznia kellett, utóda 1918 áprilisában Burián lett. Lemondása óta a politikában többé nem szerepelt. Holttestét csütörtökön délelőtt a Schotten-templomban ünnepélyesen beszentelték.

Harmincezer hold föld áll víz alatt az Alföldön. Az árvízveszedelmekről a megjelent különféle hírek nem nyújtanak kellő tájékoztatást és bizonyos téves következtetéseket vonnak maguk után. A közönség tájékoztatására a következő hiteles adatokat közlik:

A Sebeskörös és a Feketekörös között elterülő bihari dombvidékről lefutó patakok vizét Nagyvárad és Tamásda között az úgynevezett „felfogócsatorna” fogja fel, amely a Sebeskörösöt összeköti a Feketekörössel.

Március 15-ike és 18-ika között ezen a vidéken a megfagyott földön fekvő 30—40 cm vastag óra háromnapos eső esett. A patakok ennek következtében olyan hirtelen zúdították a vizet a felfogó-csatornába, hogy annak jobbparti töltése több helyen átszakadt és a víz a felfogó-csatorna és a vele párhuzamos országhatár között keletkezett belvízzel együtt kelet felől hirtelen leérkezett a trianoni határra.

A határ közelében Ugra és Geszt között a Sebeskörös és Feketekörös Armentesítő Társulatok területén úgynevezett lokalizáló (vizeket visszatartó) töltés van. Ez tartotta vissza a vizet a fölötté elterülő legelőkn, amelynek fele magyar, fele román terület. A töltésnek úgynevezett begécpusztai része gyengének bizonyult és három helyen átszakadt. Amíg ezeket betömtek, a víz kis része lefutott Vátyon-pusztára és ott a legelőn kívül 500 kataszteri hold szántóföldet is elöntött. Ma a helyreállított töltés tartja a külső, a román határ felől érkezett vizet, amely már nem nő, mert a felfogócsatorna töltését a románok helyreállították.

Ugyanakkor a Fekete- és a Fehérkörös között az országhatár mentén nagy belvíztömeg érkezett le. Ez főképpen a Töz-patakból kiöntött vízzel szaporodott belvíz, amelyet az Alsófehérkörös Társulat lokalizáló töltése eddig sikerrel tartott vissza Gyulavári község határában. Hétfőn azonban a Töz újra kiáradt és ezért szükséges ennek a lokalizáló töltésnek megerősítése.

A bihar- és békésmegeyi területeken panaszolt többi vízkár, főképpen belvízkár, amely a megfagyott földön fekvő hónapok az eső következtében történt gyors elolvadása és a mélyebb területekre való összegyülemlése folytán keletkezett. Ezeket a belvizeket a belvíz-levezető berendezések levezetik. A nagy víztömegeket azonban csak a Körösök lepadása után lehet teljesen levezetni. A vízben álló terület mintegy 30.000 katasztrális hold.

Általában a Tiszán és annak valamennyi mellékfolyóján rendkívüli víztömegek vonulnak le, amelyek magasságban megközelítik az 1919. évi emlékezetes ár-

vizek szintjét és lehetséges, hogy tartósságban felül is múlják.

Az ármentesítő-társulatok eddig a védekezést sikerrel végzik; nehézségek csak ott vannak, ahol a társulatok a szükséges töltésemeléseket nem végezhették el. Így a csengeri híd fölötti Szamos-töltesen nyulgátat kellett emelni. Nagy kiterjedésű legelő- és kisebb szántóterületek kerülhetnek itt is víz alá (összesen mintegy tízezer kat. holdon), ha a töltés helyreállítása idejében nem sikerül.

Láthatatlan ember.

Irtó: *Gárdonyi Géza.*

Történeti regény. (Szemelvények.)

A rédát nyolc fehér ló vonta. Micsoda lovak! Hogy hányták a fejüket, hogy táncolt a lábuk! A réda hátulján egy vigyorgó fekete női rabszolga állt, és pávatollból készült ernyőt tartott a királyné fölé. A kocsí szélé köröskörül virág, de még a kerekek küllői is.

Amint megjelentek, a nép mosolyogva kiáltozta: — Áldás, Csaba! Áldás reád!

Éljen helyett áldás a szó a hunoknál, csak az idegenek vivátoznak nálok.

A kis Csaba mosolyogva intett mindenfelé a süvegével.

Később hallottam, hogy miért tüntetik ki annyira azt az egy királyfit. Hát azért, mert annak a születésekor a papok azt jóstolták, hogy a hun nép Atilla halála után széthull. Mint szélben a polyva. De az a királyfi mégis megmenti majd a nemzetet. A jóslatot nem igen hitték, de azért a kis királyfi kedves volt mindenki szemének.

A királyné mellett lovagló tündérek között megismerem Emökét. Repülj szívem a mennyországba! Hát repül is, ott repes mellette, míg csak meg nem gyorsul a réda. Csakhamar eltűnik, ez az álomkép-csoport.

De íme előfűllegzik a királyi násznép úti pora. Napsütésben gomolygó aranykőd. Legelőszőr is kilovagol belőle egy kunkorgós bajszu, zászlós vitéz. A zászló nagy, fehér. Rajta arannyal himzett sas röpköd. Hun nyelven: kurul. De turul-nak is mondják.

Következik egy gyalog zenekar: vérszin-piros a ruhájok. Hangszerük fából való tárogató és dob, meg különféle csontból való sipok, két nagy rézcincsa, egynehány csengős bot, apró ezüst csengők rajtok.

A muzsikusok százan is vannak. Az egyik dobosuk szerezsen. A többi zenész se laposorrú hun. Lehet különben, hogy hunok, csak hogy a muzsikus hunokat talán gyermekkoruktól kezdve nevelik a zenére, s azért nem lapítják be az orrukat.

A hun zene különös a római fülnek, de jól lehet rá lépni.

A zenészek mellett az öt-tíz éves rab-gyerkőcök nagy raja ugrál, ficáncol, ujjong a zene öröme. Egyik még kereket is hány közben-közben.

A zenészek nyomán aranytól és ezüsttől ragyogó lovasok jelennek meg. Valamennyinek a süvegénél araszos zöld gallyacska és gyöngyvirág, vagy tulipán.

A nép mind a főútra tolong. Az első sorban a hun leányok és hun asszonyok állnak. A sok leány csupa fehér fátyol. A fátyolok alól előcsillag az aranylánc, aranyfüggő, aranykarperec, arany mellboglár, gyémánt homlokcsillag. A fiatal asszonyok fején aranypillangós női süveg. Azokon is annyi az arany, hogy káprázat!

— Áldás! — közeledik s nőttön-nő az öröm hangviharja.

Atilla nagy fehér paripája léptet elő, büszke nyakát hányva, mintha tudná kit visz. Mellette lovagol jobbról a kis Csaba királyfi, balról a fővezér. Mögöttük a királyfiak. Utánok vonul be az asszonyhad.

A rédát a királyné és udvari hölgyek rajozzák körül. Most már nincs az arcukon fátyol. Emökét ismét megismerem közöttük. Milyen szép, milyen méltóságos! A lovat egy apród vezeti. A fátyolat ő is hátravetette, s beletűzte a végét aranyos övébe.

A fátyol nagy divat nálok, és énnekem is tetszik. A nők minden ünnepi alkalommal fehérbe öltöznek. Az előlkelő nők hétköznap is.

Mikor Atilla odaért a nők sorához, a sok asszony, a sok leány valami hun dalba kezdett. Ennyi nőt egyszerre énekelni sohasem hallottam. Ha nem láttam volna őket, azt hittem volna, hogy meghasadt a menny, s az angyalok millióinak kara hangzik le a földre.

A fővezér háza előtt lombokból összeválogatott széles ernyő alatt álltak a hun vezérek asszonynepei, s az öregmamák. Egy csunya kövér vénasszony mérgesen nézett reám, nem tudom miért.

Amint Atilla közeledett, azok is eléje indultak s az út közepén csoportosultak össze.

A fővezér felesége tálat tartott a kezében, s egy másik asszony serleget.

Mikor Atilla hozzájuk érkezett, a süvegéhez emelte a kezét és üdvözlést intett nekik.

De ő — a világ ura — akkor is egyszerű szürke ruhába volt öltözve, csak a süvege volt tornyosabb a többienél, s valami különös nagy gyémántos forgó villogott rajta. No, meg a paripájának a szerszáma volt csupa tündöklő ékkő, gyöngy, rubin, zafir, smaragd, — a szivárvány minden megkövült színe.

(Folytatása köv.)

Szerkesztői üzenetek.

Felhívjuk új olvasóink figyelmét „Láthatatlan Ember” című gyönyörű szép s igen híres folytatásos regényünkre, melyet szívességből bocsátottak a Bizalom rendelkezésére.

Aki az előző folytatásokat nem olvasta, elkérheti azokat az intézet könyvtárából, hol a Bizalom számai megvannak.

A „Láthatatlan Ember” Atilla hun fejedelem idejében játszik. A hun testvérnemzet volt a magyarral s néhány száz évvel a magyarok előtt jött ki Ázsiából s a mai Magyarország területén birodalmat alapított. Atilla, ki — a monda szerint — Istentől csodálatos módon kapott legyőzhetetlen kardot, állott a hun birodalom élére s mint csodálatos emberfeletti hadvezér és fejedelem legyőzte úgyszólván az egész akkori világot. A népek „Isten ostorának” nevezték őt, rettegtek tőle és csodálták ...

A „Láthatatlan Ember” egy görög emberről, Zétáról szól, ki Görögországból Atillához kerül s a hun nép életében, csatáiban résztvesz és a legnagyobb megpróbáltatásokon, legcsodálatosabb élményeken megy keresztül.

Felelős szerkesztő és kiadó:

N. GÖLLNER MÁRIA.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

FOGHÁZMISSZIÓ HELYISÉGE

Budapest, V., Markó-utca 16., III. emelet 28.